

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Biroului Permanent al Parlamentului Republicii Moldova

În conformitate cu prevederile articolului 73 din Constituția Republicii Moldova și articolului 47 din Regulamentul Parlamentului adoptat prin Legea nr.797/1996, se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă, proiectul de lege pentru modificarea Codului Electoral al Republicii Moldova nr. 325 din 08.12.2022 (Monitorul Oficial al RM Nr. 426-427 din 23.12.2022, art. 770).

*Anexe: 1. Proiectul de lege – 2 file;
2. Nota de fundamentare – 3 file.*

Diana CARAMAN
Deputată în Parlament

LEGE
pentru modificarea Codului Electoral al Republicii Moldova nr.
325 din 08.12.2022 (Monitorul Oficial Nr. 426-427 din 23.12.2022,
art. 770)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Codului Electoral al Republicii Moldova nr. 325 din 08.12.2022 (Monitorul Oficial al RM Nr. 426-427 din 23.12.2022, art. 770), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 39 se completează cu alineatele (10) și (11), având următorul conținut:

„(10) Cetățenii Republicii Moldova care doresc să voteze în afara teritoriului național trebuie să fie înregistrați **în evidențele consulare** ale misiunilor diplomatice ale Republicii Moldova din statul de reședință;

(11) Înregistrarea consulară obligatorie are scopul de a **verifica statutul legal al cetățeanului** în statul respectiv și de a confirma reședința permanentă sau temporară. Cetățenii neînregistrați nu vor fi incluși în listele electorale pentru votul în afara țării.”

2. Articolul 78. Efectuarea votării, la alineatul (6), litera c) se modifică și va avea următorul conținut:

c) pașaportul cetățeanului Republicii Moldova valabil. Nu sunt acceptate pentru vot pașapoarte expirate sau alte documente de identitate cu termen de valabilitate depășit.

3. Articolul 86 se completează cu alineatul (4) și (5), având următorul conținut:

(4) Voturile exprimate în afara teritoriului Republicii Moldova sunt numărate separat și prezentate într-un raport distinct de către Comisia Electorală Centrală (CEC).

(5) Voturile cetățenilor aflați peste hotare nu vor afecta direct rezultatele alegerilor parlamentare naționale, ci vor fi luate în considerare într-o proporție determinată de participarea alegătorilor din țară, în baza unui coeficient stabilit de CEC și aprobat de Parlament.

4. Se introduce un nou articol, **Articolul 86¹**, cu următorul conținut:

(1) Principiile privind dreptul la vot al cetățenilor aflați în afara țării vor fi stabilite conform echilibrului între drepturile diasporei și prioritatea interesului cetățenilor rezidenți, așa cum a fost confirmat în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

(2) Se vor respecta principiile echităţii electorale stabilite în cauza Sitaropoulos și Giakoumopoulos vs. Grecia (CEDO, 2012), care subliniază că statele au dreptul să reglementeze votul diasporei în funcție de interesele naționale și de impactul asupra rezultatelor alegerilor.

5. Art. II – Dispoziții finale și tranzitorii

(1) Prezenta lege intră în vigoare la 6 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Guvernul, în termen de 90 de zile de la publicarea prezentei legi, va elabora și aproba actele normative necesare pentru implementarea acestor modificări.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul de lege privind statutul agenților străini în Republica
Moldova.

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Prezentul proiect de lege a fost elaborat de către deputata Parlamentului Republicii Moldova – Diana CARAMAN
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Prezenta inițiativă legislativă are ca scop asigurarea echității și transparenței procesului electoral, prin reglementarea clară a votului cetățenilor moldoveni aflați în afara țării. În condițiile în care diaspora joacă un rol semnificativ în alegeri, este esențial să existe un mecanism echilibrat, care să reflecte realitatea democratică și să prevină influența disproporționată asupra rezultatului alegerilor.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
Votul în afara țării în baza documentelor expirate fac posibilă falsificarea rezultatelor și chiar manipulări ale procesului electoral în favoarea forțelor politice care se află la guvernare.
3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse
3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi
Modificările propuse sunt conforme cu standarde internaționale privind alegerile democratice și se aliniază practicilor aplicate în alte state europene. Obligația înregistrării consulare pentru votul în diasporă Înregistrarea prealabilă la consulate va permite: Verificarea cetățeniei și a statutului de rezidență al alegătorului; Asigurarea securității și transparenței procesului electoral, evitând riscurile de vot multiplu sau falsificare; Planificarea eficientă a secțiilor de votare, în funcție de numărul real de alegători activi dintr-o țară. Această practică este utilizată în state precum Italia, Spania, Portugalia, Canada, unde cetățenii care doresc să voteze peste hotare trebuie să se înregistreze anticipat. Separarea contabilizării voturilor din diaspora Voturile exprimate peste hotare vor fi înregistrate separat și nu vor fi incluse direct în totalul voturilor naționale, evitând distorsionarea rezultatului final. Această măsură se bazează pe:

Recomandările Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO), care permite statelor să reglementeze votul diasporei pentru a proteja echilibrul democratic (Sitaropoulos și Giakoumopoulos vs. Grecia, 2012).

Practicile altor state, unde diaspora are circumscripții distincte și reprezentare separată (Italia, Franța, România).

Această modificare va contribui la asigurarea echității în procesul decizional și la protejarea drepturilor cetățenilor care locuiesc permanent în Republica Moldova.

Interzicerea utilizării pașapoartelor expirate pentru vot

Conform standardelor internaționale, un document expirat nu mai este valabil pentru identificare oficială. Permișiunea votului cu pașapoarte expirate ridică probleme de securitate, inclusiv posibilitatea utilizării unor documente care nu mai reflectă statutul real al alegătorului.

În Germania, Franța, SUA și Canada, alegătorii trebuie să prezinte documente de identitate valabile pentru a putea vota.

Excepțiile aplicate în Republica Moldova nu au precedent în democrațiile consolidate și pot facilita votul unor persoane care și-au schimbat cetățenia sau rezidența.

Această măsură va asigura corectitudinea identificării alegătorilor și va contribui la transparența și securitatea alegerilor.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Nu s-au analizat.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Adoptarea acestor măsuri va avea un impact pozitiv semnificativ asupra sistemului electoral al Republicii Moldova, prin:

- ✓ Creșterea securității și transparenței alegerilor;
- ✓ Prevenirea fraudelor și manipulării electorale;
- ✓ Asigurarea unui echilibru între voturile exprimate în țară și cele din diaspora;

Alinierea Republicii Moldova la bunele practici internaționale în materie electorală.

Prin aceste măsuri, Republica Moldova va avea un sistem electoral mai echitabil, mai transparent și mai bine organizat, protejând suveranitatea decizională a cetățenilor rezidenți, fără a încălca dreptul diasporei de a vota.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Nu se aplică.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Nu se aplică.

4.4. Impactul social

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu se aplică.

4.5. Impactul asupra mediului
Nu se aplică.
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Nu s-au identificat.
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Nu se aplică.
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Nu se aplică.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
Întru respectarea prevederilor Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul urmează să fie publicat pe pagina oficială a Parlamentului (parlament.md) și după necesitate supus consultărilor publice.
7. Concluziile expertizelor
În temeiul art. 36 și 37 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul va fi supus expertizei anticorupție și juridice.
8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
Proiectul se înscrie în cadrul normativ în vigoare.
9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ
Nu necesită capacități de competență, materiale, umane și financiare suplimentare.

**Deputat în Parlament:
Diana CARAMAN**